

Deel een

Het Bedelbroederspark

1

HET WAS VOOR Alfred Busi – meneer Al – niet ongewoon om in de ondieptes van de nacht wakker te worden en de kakofonie te horen van dieren die in de metalen vuilnisemmers van hem en zijn burens naar voedsel zochten of water dronken uit de open afvoerbuis, water waarmee de bewoners hun tanden hadden gepoetst of waarin ze hun was en de vaat hadden gedaan. Toen hij nog getrouwd was, vond hij zulke schimmige wanordelijkheden helemaal niet verontrustend, vertelde hij me. Hij hoefde zijn neus maar weer tegen de warme kleren van de vrouw in zijn bed te drukken en er mocht een stel minotaurussen bij zijn vuilnisemmers staan wat hem betrof. Meer dan dertig jaar had hij volledige voldoening gevonden bij Alicia, mevrouw Al, zijn echtgenote, en weinig anders gewild. Maar in de liefdeloze, grauwe tijden die met het weduwnaarschap en de ouderdom waren gekomen, was hij gedoemd alleen te slapen, waardoor hij soms last kon hebben van de vuilnisemmers en de afvoer, of er in ieder geval door uit de slaap gehouden kon worden. En dan liet hij zich uit bed glijden en liep blootsvoets op zijn tenen naar het hoge raam op het westen, dat uitkeek op de tuin en de stad. In de twee jaar sinds Alicia's dood had hij er een heel bestiarium gezien – en er een lijst van aangelegd in het dagboek op zijn bureau – van honden en katten, een keer een aap, de gebruikelijke herten, het bekende gekriemel,

een wild zwijn, een vogel die te zwart en schimmig was om met enige zekerheid bij naam te noemen, reptielen, duiven, knaagdieren in tientallen soorten – niet alleen ratten, hoewel er massa's over elkaar heen tuimelende ratten waren – en, uiteraard, armelui. Als hij al spilziek was, omdat hij vlees- en broodresten weggooiden die hij nog best zelf kon eten, was hij dat ten behoeve van de armen.

Die nacht in mei waarop Busi de sneeën en blauwe plekken op zijn keel en gezicht opliep – we hebben de foto gezien – was het drukkend warm geweest en er had een achteloze wind gestaan, die erop uit was iedereen wakker te houden. Misschien zou hij sowieso niet veel geslapen hebben. Aangezien hij iets meer had gedronken dan normaal, drie of vier neutjes zoete boulevardlikeur, een vrouwendrankje, Alicia's drankje, was hoofdpijn, nog bevorderd door de zenuwen over de komende dag, onvermijdelijk. Hij had toegezegd om in pak, behangen met zijn medailles, in het openbaar een toespraak te houden. Het vooruitzicht was angstaanjagend, zelfs voor een man die in zijn tijd in de grootste muziek- en concertzalen had gezongen en bij één gelegenheid, jaren geleden, hier niet ver vandaan, voor bijna alle inwoners van onze stad had opgetreden. Dat optreden was via de intercom op straat te horen geweest, een 'bescheiden geschenk voor de hulpbehoevenden en mensen zonder kaartje', had hij gezegd, waarbij hij hoopte dat de bescheidenheid niet alleen van het geschenk maar ook op hem afstraalde.

Busi deed geen poging zichzelf voor de gek te houden als het om muziek ging. Hij wist dat zijn zangstem recentelijk wat van haar toppen en dalen was kwijtgeraakt. De ouderdom had haar onontkoombaar aangetast en verzwakt. Maar wat hij miste aan bereik compenseerde hij met slimme trucs, door te weten hoe je het beste kunt maken van je tekortkomingen, hoe

je de modernste microfoon kunt benutten voor een optimaal volume en geluid, hoe je kunt walsen en heupwiegen met het stijve statief, hoe je als een minnaar of vertrouweling kunt lispelen in plaats van machtig te galmen zoals toen hij jong was, ‘de kloeke maestro van de akoestiek, de standwerker van het lied’, een menselijke megafoon. Daarom was hij zelfs nu hij in de zestig was niet echt zenuwachtig voor een optreden. Bovendien bracht hij de recitals uit zijn befaamde en vertrouwde repertoire, die hij nog af en toe gaf voor trouwe fans en voor alle zwervers die voor zijn stem de pas inhielden, eerder in foyers of cafés dicht bij huis dan in gigantische concertzalen in het buitenland. Het maakte hem niet uit – hij vond het eigenlijk wel prettig – dat zijn enige beloning tegenwoordig soms alleen het applaus was. Hij had wat spaargeld uit zijn succesvolste jaren en hij was eigenaar van zijn ouderlijk huis. Nu hij weduwnaar was, was zijn verknochtheid aan het huis de enige liefde die hij had. Dat hij weigerde het te verkopen, weigerde ‘het uit te melken’, waartoe hij tegenwoordig steeds dringender werd aangespoord, was hem een klein doch bescheiden genoegen.

De aanbiedingen van projectontwikkelaars, architecten en makelaars – die geen van allen van plan waren in de villa te gaan wonen en ervan te genieten, maar haar alleen wilden slopen en nieuwbouw neerzetten – werden in dikke, chic ogende enveloppen aan huis bezorgd, maar bleven grotendeels ongelezen liggen. Busi beseftte dat dat financieel misschien niet slim, maar in elk ander opzicht wel verstandig was. Hij kon zichzelf makkelijk wijsmaken dat verknochtheid aan de plek waar je woonde en de behoefte om die plek te beschermen, geen bezitsdrang was en niet alleen maar betekende dat je zeggenschap had over een verzameling muren en plafonds. Nee, kamers konden troostrijke metgezellen zijn, vooral als ze gestoffeerd en ingericht waren door je vrouw. Alles was door

haar uitgezocht en uitgekozen. Haar afdruk was aanwezig in de kussens en de stoelen, de spiegels waren oud geworden en verweerd in haar gezelschap, die tielantijn van kringen op het tafelblad was waar ze honderden keren haar kopje had laten staan, die antieke kristallen glazen had ze aan haar lippen gezet, onder die spreid daar had ze gelegen op de dag dat ze stierf. De dood ruimt niet op voor hij vertrekt. Iedereen laat, naast as en botten, sporen na. Haar as was trouwens nog steeds thuis, in de koperen en rozenhouten urn op de piano; bij het fortissimo trilde ze zachtjes mee. Ze zou eigenlijk op een rustige plek verstrooid moeten worden, maar haar echtgenoot kon het niet opbrengen helemaal afscheid van haar te nemen.

Hun huis – een van de twee resterende villa's aan zee aan het oude einde van de boulevard, voorbij de nieuwe hotels en restaurants en de populaire halvemaanvormige appartementencomplexen met hun marmeren gevels en onbetaalbare strookjes uitzicht op de oceaan – was voor hen beiden een passie geweest. Het grootse – grandioze – raam op de eerste verdieping, met het gewelfde smeedijzeren balkon en de afbladderende verf, bood naar drie kanten een verschillend en bijzonder uitzicht, dat het sinds Alicia's dood verwaarloosde huis een extra waarde gaf. Aan de westkant had je een smalle strook uitzicht op de stad: de winkelstraat langs de zee, een paar moderne gevels, het bouwvallige aquarium en een skyline die steil oprees vanuit de baai en een grotendeels ongerept fries van historische vestingen, koepels en torenspitsen toonde. Aan de oostkant kon je vanaf het balkon een glimp opvangen van beboste heuvels en het alle vooruitgang tartende overblijfsel van het bos erachter, het enige donker dat we overdag hadden in de buurt van de stad, bijna een wildernis, een smalle, overwoekerde landtong, ingekapseld door gebouwen en kustrotsen. De Fransen zouden dit een *garrigue* noemen,

maar bij ons die hier geboren zijn staat het bekend als het Bosje, een overwoekerd, zoetgeurend, zoutbestendig labrynt van duindoorn, johannesbroodbomen en grove dennen. En aan de voorkant? Een geplaveid pleintje, waar auto's en rijtuigen konden keren, en een keurig aangelegde tuin met zitbanken, vanaf waar voorbijgangers naar het verblindende schouwspel van de zee konden kijken.

Dit was waar op zondagmiddagen en zomeravonden de iets behoedzamere burgers hun wandeling langs het water beëindigden en met hun gepoetste schoenen over het plaveisel terugliepen naar de stad in plaats van hun enkels te wagen aan het kiezelstrand of de verwaarloosde bospaden. De ouderen onder hen zouden misschien omhoogkijken naar het huis, omdat ze wisten dat meneer Al daar al zijn hele leven woonde. Was dat trouwens de man zelf niet, die daar met een boek in zijn hand bij het raam stond? Was hij dat, die oude man die daar met ontbloot bovenlijf op een stoel balanceerde om een lampje te vervangen? Was dat de zanger niet, die daar in zijn eentje op zijn weigerachtige balkon zat te lunchen? Misschien betrapten ze zichzelf daarna op het neuriën van 'Babel, Babel' of 'De verdrinkende zeeman spreekt van liefde'. Dat waren de titels die Busi nog steeds bescheiden royalty's opleverden en zijn reputatie – anders dan de held in dat lied – drijvende hielden, met het hoofd boven water.

Ja, Busi was een redelijk welvarend man, welvarend in alles behalve de liefde, zeg maar. Misschien was het geen dringende noodzaak meer voor hem om te zingen voor zijn brood, maar hij had zijn hele leven gewijd aan de muziek, dus hoopte hij ten minste tot aan het uur van zijn dood te kunnen optreden. Hij zou meezingen met de hymnen en de liturgie bij zijn eigen begrafenis, vertelde hij zijn toehoorders graag. Als ze hun oren tegen het deksel van de kist drukten, konden ze zijn

onsterfelijke stem opvangen, of ze konden zijn gezang horen opstijgen uit zijn urn. Dat zou zijn enige beloning zijn, en die van hen. Ja, meneer Al zou ons tot het einde toe in vervoering brengen. Niemand die hem kende, twijfelde daaraan. Zelf twijfelde hij er ook nooit aan. Niettemin vond hij het houden van een formele toespraak, keurig in het pak en zonder een piano naast zich, zoals hij zich vanmiddag ten taak had gesteld, een beproeving. Wat hij zijn 'ontbrekende ledemaat' noemde, zou voor iedereen duidelijk zichtbaar zijn; hij had nooit de gave gehad om mensen aan het lachen te maken, het talent om mensen te vermaken, behalve met een lied. Daarom trok alleen al bij het idee dat hij moest opstaan om te spreken in plaats van te zingen zijn maag samen als een strak geveterde schoen. Busi had beslist zes of zeven uur onafgebroken slaap nodig, wilde hij de komende dag met enig vertrouwen tegemoet kunnen treden.

Maar juist in de nacht voor de toespraak was het dierenbanket in de tuin buitengewoon storend. Normaliter gingen deze nachtelijke plundersaars eerst op het water in de afvoerbuis af, om daarna te pakken wat ze pakken konden; de makkelijk bereikbare restjes, het afsnijsel en de schillen, alles waar ze bij konden en door de ventilatiegaten en spleten naar buiten konden trekken. Daarna vertrokken ze snel naar elders en was het weer stil, zodat Busi kon slapen, of in ieder geval rusten. Ditmaal echter had de wind de grotere dieren, door hun honger gesterkt en overmoedig, geholpen de vuilnisemmers om te gooien en de inhoud te verspreiden. De afvalbakken waren vol geweest, klaar om te worden geleegd, dus was er genoeg om de beesten in de tuin een tijdlang bezig en de buurt wakker te houden.

Busi tuurde voor de tweede keer die nacht door het slaapkamerraam naar beneden. De wolken onttrokken de maan

en de sterren aan het zicht. De enige verlichting – van de straatlantaarns langs de boulevard aan de voorkant van het huis – was te zwak en te ver weg om te zien wat er in de tuin gebeurde. Hij draaide zijn oor naar de vier vensterruiten. Er was altijd meer te horen dan te zien in deze donkere uren: niet alleen de dieren, maar ook het loeien van de wind, het ruisen en ritselen van de bomen, het gebonk van openstaande hekken en, in de verte, de zee.

De dieren die de vuilnisemmers plunderden, volgden meestal de platgetreden wildpaadjes door het Bosje en kwamen dan via de steile, rulle kalksteenhelling achter de villa naar beneden. Busi was er al sinds hij klein was niet meer tegenop geklauterd, maar hij herinnerde zich dat hij meer dan eens met geschramde benen, een verzwikte enkel of kapotte handen thuisgekomen was en dan begroet werd met brandende, prikkende zalf als zijn moeder hem schoonveegde. Het Bosje aan de achter- en oostkant van zijn huis was zo gevaarlijk steil dat ieder dier dat naar de tuin afdaalde en de dekking van het struikgewas verliet zijn komst verraadde door weggrollend puin, een losgeraakte steen of het knappen van een tak, waardoor Busi op drukke nachten altijd een blikkerige symfonie kon verwachten van vuilnisemmers en het gekrakeel, geblaf en gegrom van vechtende dieren.

Er waren de gebruikelijke geluiden, jazeker. En de gebruikelijke bewegingen. Nu zijn ogen gewend waren aan het duister kon Busi de vloeiende schaduwen van zijn bezoekers en de glans van kattenogen ontwaren, maar niet veel meer dan dat. Toen Alicia nog leefde, had hij af en toe het licht van zaklantaarns in de tuin gezien en geweten dat er ook mensen op het feest waren, zwervers die hoopten op een rijkeluismaal, schooiers uit het Bedelbroederspark, die de tuin in waren gekomen om met hun oude schoenen in het afval te wroeten op zoek naar

iets wat eetbaar of bruikbaar of waardevol of mooi was. De armen waren stiller dan de andere dieren, en voorzichtiger. Ze waren zowel roofdier als prooi en beseften wat het voor gevolgen kon hebben als ze op verboden terrein betrapt werden. Ze keerden de vuilnisemmers even voorzichtig om als dienstmeisjes porselein uitpakten. Eén keer slechts had een van hen geprobeerd de villa binnen te komen, maar de schrik was hem – of haar misschien – om het hart geslagen toen hij de twee naar beneden kijkende gezichten achter het hoge raam had gezien. Busi en Alicia waren wakker geworden doordat iemand het tuinhek forceerde, een handeling die nog geen enkel dier beheerste, en konden nu de ontsteltenis en de daaropvolgende aftocht zien van hun bezoeker, en zijn haastige voetstappen op de straatstenen horen wegsterven.

Vannacht waren de eters, voorzover Busi kon beoordelen, te klein en te brutaal en te lawaaiig om bedelaars te zijn. Hij wist dat het geen zin had om met zijn knokkels op de ruit te bonzen in de hoop dat de gasten zich uit de voeten zouden maken. Op zijn hoogst zouden er een paar met natte, geschrokken gezichtjes (als dieren tenminste een gezicht hebben) dommig omhoogkijken en dan doorgaan met wroeten. Hij zou vooral genegeerd worden. Hij was het ontbloten van de tanden nauwelijks waard. Het norske getik van het vingerbotje van een oude man op glas was niet een taal waar ze zich druk om maakten. Voer telde zwaarder dan vrees.

‘Schaf een geweer aan’, had zijn neef hem meer dan eens aangeraden. Neef Joseph, van de kant van zijn overleden vrouw, was een man die niet vrekkelig was als het om het delen van zijn meningen ging. ‘Verkoop uw huis toch, oom Alfred,’ zei hij vaak, ‘het is veel te groot voor u alleen.’ Of: ‘Waarom verhuurt u zomers geen kamers? Of hebt u liever dat de kamers muf worden?’ Of: ‘U zou een betrouwbaar dienstmeisje moeten

zoeken.’ Joseph had geen idee hoe zijn oom zijn dagen hoopte te slijten en wilde er ook geen idee van hebben. Geweren waren zijn ding, daarom moesten geweren ieders ding zijn. Maar zoals Busi zijn vrienden en de fans en journalisten die op bezoek kwamen graag vertelde, was hij – in ieder geval sinds hij de microfoon had ontdekt – van nature een duif. Zo had Alicia hem vaak genoemd: de duif van het chanson, de zanger met de gevederde stem (namen die beide gebruikt werden voor tournees en opnames). Hij was eerder een koerder dan een *crooner*, had ze vaak gezegd, te vaak naar zijn mening. Een lyricus van zijn klasse kon nu eenmaal niet meegaan in dat soort slappe woordspelingen, ongeacht wie de auteur was, ook al was die zijn geliefde. Hij was ‘de makelaar in ontroerend goed’ volgens de al klaar liggende necrologie die bij zijn dood gedrukt zou worden. Zijn lage noten waren ‘zijn kalmerende en zijn stimulerende middelen’. Zijn reputatie – zijn zelfbeeld eigenlijk, zijn ijdelheid – berustte op zijn schijnbare kalmte en evenwicht. Zijn verdienste werd gestaafd door zijn bescheidenheid. Hoe erg hij ook gestoord werd, Busi was er nauwelijks de man naar om het hoge raam te openen en een geweer op de nacht te richten, laat staan om de burens met gewerschoten uit hun slaap te houden of iets of iemand pijn te doen.

Er stond echter wel een iets vriendelijker wapen achter zijn slaapkamerdeur, niet echt een knuppel, maar wel steviger dan een wandelstok, een wapen dat maar één keer bloed had doen vloeien. Jongensbloed, om precies te zijn. Dat pakte hij voor hij de overloop op liep. Hij wist heel goed dat slapen er niet in zat, tenzij hij eerst de moeite nam om te urineren, de alcohol van die avond te verdunnen met water uit de badkamerkraan, in de pillendoos naar een paar pijnstillers te zoeken om de erger wordende hoofdpijn te verdrijven en dan naar beneden te gaan, het slot van de deur te doen en zelf de tuin in te gaan

om de vuilnisemmers weer overeind te zetten. Hij moest maar eens kijken of hij niet iets zwaars kon vinden of een touw om de deksels mee vast te zetten.

De stok was alleen voor het geval er honden in de tuin waren, hield hij zichzelf voor. Een hond in het nauw zou, anders dan een aap of een kat, eerder een ongewapende man bijten dan zijn eten in de steek laten. Maar alle honden, ook zij die nooit een baas of een huis hadden gekend, begrepen de betekenis van een stok. Wat ze niet konden weten, was dat degene met de stok in déze tuin en in déze nacht iemand was die er alleen maar van een afstand mee zou dreigen.

Busi verwachtte niet dat zijn huidige en enige burenhulp zouden bieden of zelfs maar wakker zouden worden, ook al werd er nog zo hard geblaft. Hun huurvilla, het Bakkershuis – ooit eigendom van een familie die even befaamd was vanwege haar gebak als Busi vanwege zijn stem – verkeerde in nog slechtere staat dan het huis van de zanger. De huurders waren een stuk jonger dan hij; het was een achteloze, opgewekte groep van een man of tien, studenten, vermoedde hij, al had hij daar nooit naar gevraagd. Ze waren overduidelijk 's nachts doof en overdag blind en voelden geen enkele behoefte om de gedeelde tuin te verdedigen of te beschermen. Hun oude buurman mocht er dan misschien zijn hele leven gewoond hebben, evenals zijn ouders en grootouders, hij mocht dan misschien in dezelfde kamer geboren zijn als waarin hij nu sliep, dat interesseerde hen allemaal niets. Het stond hem vrij om van zijn huis te houden, succes ermee; het stond hun vrij om hun drukke levens te leiden. Dus was Busi altijd degene die veegde en opruimde, die de potten met de nog door Alicia geplante fessandrastruikjes op hun sokkels terugzette, de vuilnisemmers rechtop zette en de keutels en uitwerpselen wegspeerde die de verzadigde dieren als fooi achterlieten. Op

een ochtend na een bijzonder metalige nacht had hij zelfs de motorfiets van een van de burens weer op de standaard terug moeten zetten. Hij had hem op zijn kant in de tuin aangetroffen en in het halfdonker voor een beest aangezien, een glanzend karkas met een gewei met rubberen punten, dat olie bloedde. Hij was weleens in de verleiding gekomen een briefje bij zijn burens in de bus te doen met de vraag of ze met name hun vis- en vleesafval luchtdicht wilden verpakken voordat ze het weggooiden. Ze moesten er toch op zijn minst voor zorgen dat het eten dat ze zelf niet op kregen geen makkelijke prooi werd voor dieren of niet met vliegen overdekt raakte. Maar hij hield zijn klacht voor zich. Hij had een reputatie hoog te houden als rustige, gedistingeerde man, een man die te sereen was om te klagen. Bovendien was hij, omdat hij zelf nooit een zoon of dochter had gehad en evenmin een broer of zus, een tikje bang voor jongeren.

Maar er was nog een reden waarom Busi zich wilde wapenen, al was het met een vriendelijker wapen, een reden die elke rede tartte. Al in zijn kindertijd in ditzelfde huis had hij het nooit prettig gevonden om in het donker de overloop op te lopen. Het ouderlijk huis benauwde hem na de schemering. Al was het nog zo oud, het werkte nog steeds en het bracht een eigen soort slagwerk voort, wat voor iemand met een beetje fantasie even alarmerend was als het geluid van welk beest ook. Omdat het in een ambachtelijke stijl was gebouwd, alles met de hand, zat er ruimte in iedere voeg en las. Zelfs het zware, beschilderde behang op de muren zat los en ritselde. Het rook of naar zand of naar zout, afhankelijk van het seizoen en het getij, en het was onvervangbaar, een erfstuk in zekere zin, maar tevens het enige wat voorkwam dat het oude pleisterwerk afbrokkelde. Dus bleef het zitten en hielp het de voortdurende herrie van het huis te absorberen en te verzachten. Het houten skelet

en de vloeren, de trappen en de met tarbonie- en lindehout ingelegde trapeuningen, de veranda en het balkon, de zware deuren, alles in de villa zuchtte, kreunde en kraakte als een schip, vooral op tropisch warme nachten als deze, wanneer de wind, sterk aangewakkerd door de afstanden die hij had afgelegd, van zee kwam. Iemand die in zijn eentje angstig, geïrriteerd en klaarwakker boven zat, zou het krakende hout voor voetstappen kunnen houden, van een insluiper bijvoorbeeld, die beneden rondlummelde of rondneusde of niet voorzichtig genoeg op de planken stapte, op het dek. Geen enkel fortuinlijk, in welstand geboren kind – en zeker geen weduwnaar in zijn nadagen, geplaagd door de dorre, slinkende zorgen van een leven alleen – zou daar doorheen slapen zonder zich in te beelden dat hij mensen op bezoek had die de kloof tussen de tamelijk rijken en de armen wilden verkleinen.

Busi greep wat hij zijn ‘mepper’ noemde stevig vast bij het bloedeloze, smalle uiteinde en stapte aldus gewapend en in het besef dat hij er idioot uitzag de overloop op. Wat zouden die studenten wel niet denken als ze hem zo zagen? Zo stil als een veertje, blootsvoets, met de slaap in zijn ogen en pijn in zijn kuiten, slechts gekleed in een zomerpyjama en met het gevoel dat hij er broos en raar uitzag, liep de beroemde zanger van onze stad op de tast naar de trap. Het was nog steeds genadeloos donker binnen. Alsof hij blind was. Het ochtendgloren, als je hier op het lagergelegen terrein zo vroeg op de dag tenminste al kon spreken van ‘ochtendgloren’, was nog niet boven de heuvels achter de villa’s uit gerezen om de nachtelijke hemel te verzachten met iets van zijn vilten grijstinten. Voor één keer was de villa geheel schaduwvrij, zo diep was de duisternis en zo bescheiden de verlegen maan. Er was alleen maar krakende zwartheid en er hing een geur van iets wat hij vagelijk herkende, maar vooralsnog niet kon benoemen.